

Proces privatizacije u Srbiji, iako traje već više od 25 godina, još nije završen jer država još uvek za 144 firme s 43.595 zaposlenih traži novog vlasnika, a za 86 je postupak obustavljen i ne zna se kada će biti nastavljen.

U dokumentu „Knjiga Saveza samostalnih sindikata Srbije 2017. godine”, sindikalci skreću pažnju na posledice koje je privatizacija u protekle dve i po decenije donela državi i radnicima. U Srbiji su, navodi se u dokumentu, u višegodišnjoj privatizaciji devastirane mašinska, elektro, hemijska, tekstilna industrija, industrija motora i traktora, poljoprivreda i druge grane. Dominantan model privatizacije u Srbiji je model prodaje, dok je radničko akcionarstvo, i pored zalaganja sindikata, sprovedeno u svega nekoliko preduzeća. Nažalost, iznosi se u dokumentu, posledice svojinske transformacije su – umesto očekivane efikasnosti, dinamičnosti i tehnološkog napretka – gašenje privrednih subjekata, sve veća nezaposlenost, kršenje osnovnih prava zaposlenih i sve veća beda i siromaštvo građana.

Od 2002. godine do lane, ističe se u sindikalnoj knjizi, prodato je 2.419 preduzeća, i to 81 na tenderu, 1.517 na aukciji, 778 na tržištu kapitala, 41 prodajom kapitala i dva prodajom imovine, a ostvaren je prihod od 2.578,4 miliona evra. Prodajom manjinskog paketa akcija na Berzi 1.061 prethodno privatizovanog preduzeća od Akcijskog fonda, ostvaren je prihod od 88 miliona evra. U tom periodu ukupan prihod od privatizacije bio je 2.666,4 miliona evra, a ukupne investicije 1.045,6 miliona.

Najveći broj preduzeća privatizovan je između 2002. i 2008. godine – 2.200, pri čemu je ukupan prihod od privatizacije iznosio 2.449,37 miliona evra, a ukupne investicije 1.031,3 milion. Najmanji preduzeća privatizovano je 2013. godine – sedam – a tokom 2014. i za prvih deset meseci prošle godine po šest.

Sindikalci ističu da je u 2.419 preduzeća privatizovanih od 2002. do 2016. godine bilo zaposleno 342.216 radnika, od čega 190.626 u preduzećima prodatim putem tendera i aukcija, 142.405 u onim privatizovanim na tržištu kapitala i 9.185 kod preduzeća kod kojih je privatizovan kapital.

Navodi se i činjenica da proces privatizacije u Srbiji karakteriše i veliki broj raskinutih kupoprodajnih ugovora, a osnovni razlozi su neplaćanje dospelih kupoprodajnih rata, neizvršenje obaveza iz socijalnog programa ili iz investicionog programa, nepoštovanje odredaba o obezbeđivanju kontinuiteta proizvodnje, kao i raspolaganje imovinom na način suprotan odredbama ugovora. Kod preduzeća privatizovanih putem tendera i aukcija poništena je gotovo svaka treća privatizacija. Raskinuti su ugovori kod 688 preduzeća, i to kod 49 privatizovanih putem tendera i 639 privatizovanih putem aukcija.

U sindikalnom dokumentu navodi se da je u portfoliju bivše Agencije za privatizaciju 172 preduzeća u procesu privatizacije, s oko 45.000 zaposlenih, među kojima su i strateške kompanija, kao što su PKB, RTB „Bor”, „Resavica”, „Petrohemija”. Rešenja za ta preduzeća očekuju se kroz unapred pripremljene planove reorganizacije, blažu formu stečaja ili redovne stečajne postupke. Na taj način do kraja oktobra 2016. godine pronađeno je rešenje za 330 preduzeća, a otpremnine u njima dobilo je 24.474 zaposlenih. Država je svim radnicima obezbedila otpremnine u visini od 200 evra po godini radnog staža.

Proces privatizacije u Srbiji od 2002. godine do lane, po oceni SSSS-a, osim deindustrijalizacije, ispoljio je i mnoge slabosti: namerno teranje preduzeća u stečaj, tako što su novi vlasnici izvlačili kapital iz njih, opterećenje imovine privatizovanih preduzeća hipotekama za kredite uzete od banaka koje su novi vlasnici ili njihova preduzeća protivpravno prisvojili, veštačko uvećanje vrednosti opreme i sredstava, kupovinu preduzeća novcem sumnjivog porekla, anonimnost stvarnih kupaca, koji su kupovala više preduzeća – čak po deset-dvadeset i više, na način što su iza vlasnika stajale of-šor kompanije, nameštanje tendera, prodaja po cenama višestruko nižim od tržišnih, nelegalna i protivzakonita privatizacija...

Sindikalci navode i podatak da je u buyetu za ovu godinu bilo opredeljeno samo tri milijarde dinara za otpremnine za radnike koji će u preduzećima koja treba da se privatizuju ostatiti bez posla, što je, po oceni Fiskalnog saveta Srbije, dovoljno samo za desetinu zaposlenih u njima, pa samim tim SSSS nije ni očekivao da će status tih preduzeća ove godine u potpunosti biti rešen. Grupa neprivatizovanih preduzeća je heterogena: strateška, vodoprivredna, preduzeća na KiM, banje, preduzeća za rehabilitaciju...

Savez samostalnih sindikata Srbije smatra da je neophodno u najvažnijim javnim preduzećima zadržati većinsko vlasništvo države u osnovnoj delatnosti, zatim obezbediti opšti konsezus o tome šta i pod kojim uslovima neće biti privatizovano.

Privatizacija javnih preduzeća mora da se sprovodi selektivno i pažljivo jer su u pitanju preduzeća koja imaju ogroman značaj za ukupan razvoj nacionalne ekonomije. Traže i da se zakonom uredi formiranje posebnog tela, koje bi činili predstavnici socijalnih partnera, a koje bi bilo zaduženo za kontrolu sprovođenja procesa privatizacije, da se pooštire sankcije za nove vlasnike koji ne ispunjavaju ugovorom preuzete obaveze, da se preispitaju svi slučajevi privatizacije u kojima je došlo do nepoštovanja kupoprodajnog ugovora, zatim da se novac od privatizacije usmeri u sferu proizvodnje...

Izvor: **Dnevnik**